

Pedagogická a školská psychológia

4. ročník
20.2.2006

Pedagogická psychológia - veda o psychologických zákonitostiach výchovo-vzdelávacieho procesu v školských a iných výchovných zariadeniach.

Príma tie náležitosti, ktoré sú uplatňované v oblasti vzdelávania, vzdelávania a výchovy v škole, spoločnosti, kluboch.

Všetky psychologické disciplíny možno deliť do skupín:

* **základné** - všeobecná psychológia, vývinová psychológia

* **špeciálne** - sa zaoberajú výskumom psychiky istého špecifického úseku v osobitných podmienkach

* **aplikované** - aplikácia všeobecných poznatkov do praxe

- "vzdelávacia" medzi špeciálne (s ňou) alebo aplikované (=) vzdelávacieho zariadenia (väčšina - špeciálna disciplína)

- hraničná disciplína - medzi pedagogikou a psychológiou

Metódy

- 2 skupiny: **objavovacie (vzdelávacie)**
metódy spracovania údajov

* **objavovacie** - metódy na zisťovanie faktorov, vlastností, vzťahov, príčin

→ **pozorovanie** - najstaršia metóda

- postupujeme alebo môžeme **analyzovať výrazové prejavy človeka** jeho činnosti

• **podľa spôsobu** - **jednoduché** / **komplexné**

- **systematické**

• **podľa pozorovaného objektu** - **introspekcia** - sebahodnotenie

- **extrospekcia** - pozorovanie iných

• **podľa množstva pozorovaných ľudí** - **individuálne**

- **skupinové**

• **podľa jazyka** - **ústne**

- **čísťkové**

• **podľa doby trvania** - **krátkodobé**

- **dĺhodobé**

→ **experiment** - niekoľko druhov

• **laboratorný** - ťažké podmienky na realizáciu, ale dobrý na izolovanie premenných

• **priradený** - vyskytuje sa často

- prirodzené podmienky, bez toho, aby tísi o tom vedeli

• **verejný** - prirodzené podmienky, tísi vedia, že sú skúšaní

→ **rozhovor** - druhá modifikácia

• **klasický** → **interview** (perná štruktúra podávania otázok)

• **individuálny (mikromný)** ↔ **skupinový** (= beseda)

• **podľa stupňa voľnosti** - **voľný**

- **standardizovaný** (= riadený) - presne stanovené otázky

→ **dotazník** - na získanie údajov o danej osobe, ale má myšlienky, názory, postoje, potreby, záujmy, temperament, ...

- písomná forma

• **podľa spôsobu odpovede** - **otvorená** forma

- **zabudovaná** forma

• **podľa toho, čo kislujú osobnostné**

- **záujmové**

- **afektívny** (emocionálne prežitia)

- **interpersonálnych vzťahov**

- **symptomatiké** (kislujú patologické symptómy (depresie, ...))

- **porozjové** (kislujú odlišnosť k okolitým)

→ **psychologické testy**

• **užkonnosti** - inteligencie, vedomosti, učebných schopností (aritmetika, jazyk, ...)

• **osobnosti** - dotazníky, objektívne testy, projekčná technika

→ **sociometria** - využíva sa v sociálnej psychológii, ale aj v škole

- autor - Morem

- skúma sociálne vzťahy v rámci skupiny

→ **analýza produktov činnosti** - vychádza z predpokladu, že každý produkt je

poetický osobnosťou autora → analýza jeho psychiky, stavu
- nálady, kóšily, denníky, verbálne prejavy

* metódy spracovania údajov (hodnotenia vplyvkov) - spracovanie súvisiacich údajov

→ kvantitatívne - uplatňujú sa matematicko-statistickým spracovaním údajov
napr. tabuľky - poskytujú absolútne hodnoty alebo percentá
grafy - dávajú do vzájomnej súvislosti dve alebo viaceré premenné
na porovnanie

→ kvalitatívne - uplatňujú sa pre javy, ktoré sú kvalifikovateľné
- snaha o kauzálnu analýzu ⇒ objasniť určité faktory (kládajú príčinu,
pretože dôsledkom je a vplyv na jeho udržanie)

Psychológia učenia

2. jún 2006
37.2.2006

Učenie - životný údel človeka, učíme sa od narodenia až po smrť

- v širšom zmysle slova - ním je nadobúdanie akýchkoľvek skúseností

- v užšom zmysle slova - kámerne, cielavedomé, systematické, nadobúdanie vedomostí,
ručností, schopností v školských podmienkach
- je riadené

Druhy učenia (podľa Karšovskej)

* podmieňovanie - uvoľňovanie podmienených reflexov - podstatou je dočasné naviazanie
spojenia v mozgu

→ klasické - Pavlov (Nobelova cena) - pokusy na psoch (kavka o pšeno)

→ operačno-inštrumentálne - Skinner (behaviorista) - pokusy s krysami (páta na pšeno)

* percepčno-motorické - korekcia na uplatňovaní uč. v rámci delov - hygienické návyky

(= senzomotorické) - 2 etapy - oboznámenie s činnosťou - pozorovaním, skúšaním

- vykonávanie danej činnosti, nakoniec jej automatizovanie

- učenie sa manuálnychručností (hra na hudobnom nástroji,
práca s nástrojmi, s materiálom pri športe, ...)

* kognitívne - zdokonaľovanie poznávacích procesov ⇒ myslenie

→ verbalné učenie (slovné) - osvojovanie si určitého sledu odpovedí

- spája sa s pamätovým učením

Učebajú sa medzi sebou spoje na základe rôznej časlosti a čerstvosti

→ **pojmové učenie** - osvojovanie spoločnej odporede na odlišné podmienky, ktoré popri svojej odlišnosti vykazujú určité spoločné črty

- vytváram najmä na 25 - tvorí sa myšlienka riako - boavenie a osvojenie pojmov

- najdôležitejšie procesy - analýza, syntéza, abstrakcia, generalizácia

→ **učenie riešením problémov** - úspešný pokus vyrieši daný problém vedie k remene správania

problémy - s fixným riešením (jedna možnosť) => konvergentné myslenie

- s otvoreným koncom (viacero možností) => divergentné myslenie

* **sociálne skúsenosti získané zo sociálnych vzťahov** - na základe pozorovania =

= **imitačné učenie** - pozitívny alebo negatívny model

- jedným typom je **identifikácia** = stotožnenie sa (napr. dieťa s rodičom),

predpokladom je prejav lásky a sympatie

Zákony učenia

* **zákon motivácie** - (x lat. motus = pohyb) = sila, ktorá nás táhne => vnútorná hybná sila toho, čo človek robí a ako sa správa

- vnútorná <-> vonkajšia

- primárna (fyziologické potreby) <-> sekundárna (sociálne potreby)

* **zákon spätnej informácie** (spätnej väzby) - ten, kto sa učí, potrebuje vedieť, či postupuje dobre, či robí to, čo sa od neho očakáva, či týmto postupom dosiahne správny výsledok

- ak má veľa informácie - učenie je efektívnejšie (inak áno?)

* **zákon prenosu** (transferu) - učenie na jedného obsahu splyva na druhý obsah

- splyvy - negatívne alebo pozitívne => môže učenie vyvolať, ale aj skomplikovať (myšlienka sa 2 jazyky, ...)

* **zákon upokozenia** - je nevyhnutné, mať medera zabudovania

- nemá zabezpečiť už verejnosť, ale má ísť o podpora učenia

- má byť činnosť, ale aktívna činnosť

Podmienky učenia

- silou - so záujem (s učiacim sa)

- s učiteľom (s učiacim)

- s učivom (to, čo sa učí)

- s procesom učenia

* **Kvalita podmienky nastavenia (šolská kvalita)** = významná činiteľ - ak mi má dostať, tak nastanu problémy s učivím

- **predchádzajúca skúsenosť**

- **afektívne činitele** - súvisiace s emocionálnym prežívaním

- **sebavedomie**

- **osobnostné ladenie** - učiteľ, učiteľ (na 2° učiteľ, na 3° učiteľ)

* **učiteľ + rozhodujúci činiteľ**

- množstvo učenia alebo samého, učenie mojej vedomosti, ale aj ?

* **učiteľ + významnosť toho, čo sa bude učiť**

- frekvencia výskytu učebnej látky

* **proces učenia - vonkajšie vplyvy** - svetlo, hluk, teplota, ...

Utrávanie pojmov v kognitívnom vývine

* prednáška
6.3.2006

Kognitívne schopnosti - * tak kognitívne - poznanie

- všetky schopnosti, ktoré súvisia s poznaním

- **vyššia inteligencia** (mentálne schopnosti), **drobnosť**, **kvalita medzilúďskych**

relácií, reči (alebo je matematickým myslením)

Učiteľ - nemam čas odpovedať na každý, no každý dáva kým.

- mal by sa uvedomiť, že ak obmedziť kvalitu školskej praxe, tak učiteľ sa nemôže aj jeho myslenie

- mal by sa musieť starať, že jeho kvalita učenia je vysoká, keďže učenie
(ak učiteľ má vysokú úroveň myslenia, že učiteľ predpokladá =>
=> problémy s učivím).

K učiteľom máš dohľad aj na to, ak táto masová otázka klúčová je v učení
(to, čo je najdôležitejšie), pretože by mal učiteľ poskytnúť učivo, učenie => **učiť**

Práca do kontextu

Je to na učiteľovi predovšetkým na tom, aby sa učiteľ urobil učiteľom, učiteľom má byť učiteľom
reláciou, po analýze skupiny, aby sa dozvedeli viac o svojom učení.

Učiteľ musí toto zdokonalovanie robiť, starať sa o to, čo sa učenie považuje za ne-
obratné prežívanie učenia, prebráňaním učenia na učenie a ak má učiteľ, aby učenie

pracovali sami, mlčky pre súpisnú diskusiu a interakciu s inými => kľúč detailu
môžeme "ubíť" so i reči.

Pravidlá:

- * Ak zavediete nové slovo, vysvetlite ho v pojmach, ktorým rúčk rozumie
- * Na otázky týkajúce sa jazyka odpoďte výstižne a presne
- * Uveďte príklady ako môžu toto slovo paržiť - v kontexte, v súvislosti s inými slovami
- * Podajte podrobne slova s rovnakým významom, podobné slova s iným významom
- * Spätná väzba o správnom vyjadrovaní
- * Žiata vždy povzbudzovať, nech sa slovo vyjadri
- * Dôležité je učiť deťi jazykovým pravidlám od útleho veku, keďže by ich to brzdilo
- * Po zavedení nového slova dať príklad, nech ho môže ľahko prakticky vyjadriť

Žiaci sa keď majú problém, len keď odlišným odpoďiam, ale ~~nie by sa to~~
pochopiť, ale nízky sa píše a medzím vzhľadom a správne vyjadrovať (vyja-
drovanie projekt, problémov, pečov, prezentovať moje názory a presvedčenie o nich,
lepšie chápanie písanému slova a myšlienok, ...)

Problémom býva porušenie odborných výrazov na hodine. Dôležité je nastaviť požiadavky
definiť, ak by sme chceli aj porušenie a vyjadriť (medzi ho prezívať) - medz. pracovnú
kvalitáciu ka ostatnými.

Otázky a Ukladanie otázok

- * obvorené otázky - vedú k rozmyšľaniu (rozvíjajú myslenie)
- * uzavorené otázky - majú národné na prerozmýšľanie (1-2 reční odpoďe)

o nižšie kognitívne procesy: škola ich viac reňa

→ kapamätanie - aby sa niečo naučili a zapamätali

→ porozumenie

→ aplikácia - vymenovanie príkladov

o vyššie kognitívne procesy - kamurane na analýzu - rozdiel medzi A a B
syntézu - čo by sa stalo, keby...
hodnotenie - aký je najlepší spôsob...

Chyby učiteľa pri kladení otázok:

- položiť **viacero otázok** → "leť nad ňou, ma klouť mo' odpovedať"
- **na otázku si odpoveď sám**
- učiteľ na pýta **len tých šikovných žiakov**
- položiť **ťažkú otázku v nevhodnej chvíli**
- kladie otázky **výhraným tónom**
- **neponúva doplňujúce a navádzacie otázky**
- **neoprávnené, nesprávne odpovede** alebo **nerovinné**, **prečo je nesprávne**
- **miloby odpovediami nepočúva**

Albo vlasti otázky:

- najskôr si treba učiť, či chceme **naviesť** učiu alebo **vyššie kognitívne procesy**
- otázky **jasne formulovať**
- najskôr položiť otázku, potom ju **adresovať**
- adresovať **rôznym žiakom**
- kladť **doplňujúce otázky**
- **neklásť nikdy viacero otázok naraz**

Podmienky správneho pytania sa: - **explorujú to kvalitu a rozsah odpovede**

* **uvolnená atmosféra** → **dlhšiu a rozvinutejšiu odpoveď**

* **čas** - **ČČ 1** - **vplyvne od kladenia otázky po vyvolanie žiaka** - **krátky - 1s**
- **stačí na fakty, najvhodnejší čas - 3s.**

ČČ 2 - **vplyvne od odmenenia odpovede žiaka po hodnotenie učiteľom**
- **najvhodnejší - 3s.**

Žiaci neodpovedajú, lebo:

- majú **strach z neúspechu**
- **nerozumeli otázke**
- **nevedia, čo majú odpovedať**
- **nevedia, čo majú odpovedať**
- učiteľ na pýta **výhraným tónom**
- **netak už je to minúta narušenie**
- **neboli študenti - majú bariéry**
- **je ťažká otázka**

Deťi potrebujú pomoc, aby mohli **komunikovať** s inými ľuďmi -

keď máme, ohodnotenie - a ako na to reagovať

čo sa slovami dá alebo meda' vyjadriť

slovaím treba rozumieť len v takej miere, ako človeku, ktorý ich hovorí

→ treba im ukázať aj slabiny + veľkého vyjadrovania

Všeobecné a špecifické schopnosti zialov

4. 3. 2016

Osobnosť - jednota telesného, psychického, sociálneho, vrodeného a získaného, ktorá 'je typická' pre človeka a prejavuje sa v správaní a prežívaní

- opíjame pomocou náobnosti

Vlastnosť - prisudzujeme človeku na základe pomerne stáleho správania

- možná spojením psychologických (prírodných) črt

- je malý dia ako črta (k hľadisku času)

Črty - prejav, ktorý momentálne vnímame v správaní

Vlohy = dispozície - sú vrodené anatomicko-fyziologické danosti (osoby, tvár) človeka

- na ich základe sa rozvíjajú určité schopnosti

- prejavujú sa: * v celkovej osobitosti organizmu - vek, líttosť, motuvnosť, výška)

* v osobitostiach mysloujých orgánov - móre, okute, ...

* v osobitosti stavby a činnosti centrálny nervovej sústavy - sila, pohyblivosť, vyrovnanosť nervoujých procesov (vzruchy a útlmy)

- na jednej strane prevládajú dopredu, no aj brzdia (výška, ľudobný sluch...)

Schopnosti - vlastnosti osobnosti, ktoré sú predpokladom pre úspešné vykonávanie nejakej činnosti

- majú ukázať na to, aký ~~rozdelené~~ bude kvalita, v rýchlosti, v ľahlosti

~~ovojovanie parametrov, rozvoje u rozličných ľudí na rozličných podmienkach v leušenostiach, rodomostiach, izručnosťach a rájykoch~~

~~nie sú vrodené, rozvíjajú a rozvíjajú sa v činnosti na základe rozličných čloček,~~

~~keď činnosť sa nemože rozvíjať~~

miera alebo stupne schopností:

* **madanie** - súbor určitých schopností, ktoré umožňujú podozvať rozprávanie výkony

* **talent** - vysoko rozvinutý súbor schopností

- umožňujú človeku, aby dosiahol významujúce výkony

* **genialita** - mimoriadne rozvinutý talent, ktorý umožňujú utvoriť jedinečné dielo.

- **špecifické schopnosti** - predmieraujú úspešnosť vykonávania určitej činnosti
- rozumové schopnosti = **inteligencia**

špecifické schopnosti: tie sa prejavujú v rôznych oblastiach (hudobné, matematické, vrecké, konštrukčné, útravné, ...)

Rozvoj schopnosti:

* kvalita sluchu - vplyvné, či sa rozvíja alebo nie

* montajšie predstavie - buď podrobné alebo hrubé

* absíria jednotlivo

Všeobecné vlastnosti: **inteligencia** (x lat.) - chápanosť, rozumnosť, súdržnosť, ...

- **všeobecná rozumová schopnosť** - komplex určitých predpokladov, psychických daností osobnosti, ktoré umožňujú riešiť konkrétne alebo abstraktne problémy, nachádzať určité vzťahy alebo súvislosti

- 60% - 80% podiel dedičnosť - väčšina autisti, iní si myslia že menej

KETO' - **filozofia** - dedičná

-> **kyštalizácia** - vplyv prostredie

- **inteligencijské testy** merojú: slovnú, praxovú, slovnú, plysnosť, praktickú, drahú
A ústami, pamäť, pohotovosť, vnímanie, uvažovanie

podľa Gardnera - 7 druhov inteligencií:

* **lingvistická** = rečová

* **logicko-matematická**

* **priestorová** - vizuálne, múmami priestoru

* **hudobná**

* **telovo-kineestetická** - ovládanie pohybu

* **interpersonálna** - medziľudské vzťahy

* **intrapersonálna** - schopnosti sebaorganizovania a sebaontroly

$$- IA = \frac{\text{mentálny vek}}{\text{fyzický vek}} \cdot 100$$

podľa Wekslera: * **130 a viac** - veľmi vysoko nadpriemerná (**geniálna**) - 2,5% populácie

* **120 - 129** - vysoko nadpriemerná - 6,7% populácie

* **110 - 119** - nadpriemerná - 16,1% populácie

* **90 - 109** - priemerná - 50% populácie

- * 80-89 - podprůmerná - 16,1% populácie
- * 70-79 - hraničné pásmo mentálnej inteligencie - 6,7% populácie
- * 50-69 - ľahká mentálna zaostalosť - **debilita**
- * 35-49 - stredná duševná zaostalosť - **imbecilita**
- * 20-34 - ťažká duševná zaostalosť
- * 10 a menej - **hlboka duševná zaostalosť**

5. ročník
20.3.2006

10. na ustálených úrovňach IQ - **IQ**

Byť úspešní v škole, narušená byť inteligentní

10. možno tvrdiť, že ich budeme potrebovať, aby uložili rozumom schopnosti.

Učiaci sú lepší v matematických, prírodovedných vedomostiach, diskutovať s ľuďmi, všímať detaily.

Špeciálne schopnosti

- **matematické a rôzne oblasti** matematika, fyzika, ...

- **umelci a nájsť jazyky**, matematické i športové kľúčové

rozdiel medzi bežným dieťaťom a jeho nadaným:

- * rýchlo chápu, majú veľmi dobrú pamäť
- * **patríaca aktivita** stále na pýtajú, ni v rodine
- * **dobrou** v **osobitným spôsobom** ukladať a znovu vybrať poznatky ktoré získavajú samo-
slúdiom (maja z encyklopédií)
- * majú **špeciálne** **psychomo-vzdelávacie potreby**
- * majú **vysoke IQ**
- * majú **vysoke** **pravidelnosť** (ni v emocionálnom a pravidelne myslenie)
- * sú to **perfekcionisti** (niečo má moje miesto)
- * **ťažka** **prispôsobivosť** rýchlo deti
- * majú **nízky** počet sociálnych kontaktov (často krát nemajú kamarátov)
- * **prorok** **kritika** iných, ale i **sebakritika**
- * **dele** **stredného** **roku** rozpoznávajú písmena, piati rokoch píšú písomným písmom
- * **treba** u nich rozvíjať **prosociálne správanie** - **amerum** ku **kollektivizmu**, ako dru-
hého poúvať, ako iných chváliť...
- Resumené schopnosti majú rozvinuté, ale chýba im **prosociálne správanie**

Formy špeciálnej edukácie nadaných detí

- 1.) **segregovaná** - oddelená edukácia (výchova a vzdelávanie) - napr. špeciálna internátna škola, špeciálna škola s dennou starostlivosťou, špeciálna trieda denne školy
- 2.) **kombinovaná** napr. špeciálna trieda, ale časť vyučov. prebieha v bežnej triede, **vyučba v bežnej triede** - v čom sú lepší - prejdú do vyššieho ročníka, bežná trieda, ale časť učí špeciálny pedagóg
- 3.) **integrovaná** - vyučba v bežnej triede s podporným učiteľom pre nadané deti, bežná trieda, ale sú podporujúci učiteľmi konzultácií pre rodičov, bežná trieda - o nadané deti sa stara **emeritný učiteľ**

Tvorivosť a úloha tvorivosti v učiteľskej praxi

17.3.2006

Tvorivosť = produkcia nových, nezvyčajných, neobvyklých a hodnotných nápadov, myšlienok a rozhodnutí.

Dva aspekty tvorivosti

- * Niečo, čo tu ešte nebolo **novosť**
- * hodnotnosť **užitočnosť**

Tvorivý je každý človek, len každý do inej miery. Je potrebné na sebe pracovať.

Tvorivosť sa prejavuje v každej činnosti, ale má každá činnosť odlišnú rovinu možnosti pre tvorivosť (napr. matematika, ...)

Tvorivosť **je** čuťelna, da' sa rozvíjať, len treba na tom pracovať.

Tvorivosť **je** ťažká práca.

Tvorivosť a inteligencia - vzájomne závislé.

Vysoká inteligencia sa nemusí spájať s vysokou tvorivosťou, ale vysoká úroveň tvorivosti sa neplytuje s nízkou úrovňou inteligencie.

Špeciálny prístup, nie je to nič a mera tvorivosti.

Podobne ako u každého človeka, aj u každého dieťaťa sa dá vyvolať tvorivosť, ak sa pracuje s nimi s náležitou opatrosťou.

Tvorivosť - ucelený proces, v ktorom sa jednotlivé fázy prelínajú

1) **prípravná fáza** - ide o uvedomenie si problému, zbieranie informácií o ňom a hľadania riešenia

- uplatňuje sa **citlivosť - permeabilita**

- uvedomenia činnosť, pri ktorej sa uplatňuje **skúsenosť**

2) **inkubačná fáza** - **nevedomá činnosť** - podvedomie

- riešeno sa presuší - opätovne sa kalíba a znovuobjavuje

- **spontánny náhľad** - **insulácia**

3) **iluminácia** - výsledok inkubačnej fázy

- uvoľňuje sa napätie a náhle sa vyrieši problém - náhľad, osvetlenie, inšpirácia, kľučka efekt

4) **overovacia fáza** - **testuje sa, či je problém správne vyriešený, či je riešeno reálnu v praxi**

Oddialenosť myšľobných ľudí od priemyselnej tvorivosti

vzťah k práci - má cieľavedomú, vytrvalú, odhodlanú prácu, **netrpí doplniť prácu**

vzťah k iným ľuďom - majú úctu k náborom iných odborníkov, počúvajú ich, majú **prvé stanovisko v úsudkoch**

osobnostného hľadiska - **tendencia k introverzii**

emocionálne a intelektové hľadisko - vo vyššej miere citlivé, citovo zraniteľní, dôvera vo vlastné sily, **sebaovládanie**, cit pre realnosť

účin v ranom detstve - skorší prejav samostatnosti - **vedeli si prevadiť svoje, odporovali nenákyňim telom, oponovali iným**

intelektu - **túžba po poznani, majú záujem, zaujímať v myslení a v správaní**

- **túžba po sebarealizácii** - snaha prejaviť sa

- majú pozitívny obraz o sebe, **psychická istota**

- **osobnostná istota** - bránia sa doradeniam - **neprispôsobiví, nekomfortní**

- **snaha zdokonaľiť svoje prostredie, vzťahy, prístup konštruktívnym spôsobom**

Základná osobnostná črta tvorivého človeka: potreba trvať - **nutkoma rudiť každú, musno pracovať**

trvanie ľadca má vnútri, má túžbu po istote, stabilita - **trvanie**

obľúbeným frakom, prvčom, **občasná informácia - majú potrebu, mať náhľad - chcú**

nutkoma praviť

Metódy tvorby tvorivosti

- * metódy formovania rovnomernej motivácie - motivácia pre každý krok
- * metódy formovania motíva úspechu = motív výhry
- * metódy formovania pôvodnosti - originálny spôsob aby nepočítal úspechí frazy plus
- * rozvíjať a riadiť asociácie, asociácie, alebo procedury
- * motivovať robotu množstvom úspechov (rozvíjať divergentné myslenie)
- * poskytnúť príkladovú situáciu - navrhnúť konflikty
- * klíma humorizmu, kooperativity - potrebné podmienky, sociálna ľudnosť

Kritéria tvorivej úlohy

- mala by obsahovať prekážky - prezentovať úlohy, ktoré nie sú zvyčajne a očakávanou
- vyvolávať puzývosti
- nachádzať alternatívy, vyvíjať variácie
- kodovať náčrt a má byť jasná, ľahko pochopiteľná úloha (poskytnúť poradie)
- predkladá rozličné možnosti
- dramatickú podstatu úlohy (hľadanie, mimika)

Bariéry v tvorivosti

- a) **percepčné bariéry** - nábrany na zmyslenie, a aktivácia, práca otvorená jasnú vidieť problém (ťažkosť a vymedzením problému, nepochopenie vidieť problém z rôznych hľadísk, nepoužitie rôznych myšlienok)
- b) **bariery kultúry a prostredia** - predovšetkým, formalizácia (prezentácia, čiže nie dobre, intuícia nie je)
- c) **emocionálne bariéry** - väčšina obranných mechanizmov, ktorými sa možno psychika bráni pred tým, aby sme sa mohli naplno:
  - strach z chýb, riskovať, kľukat
  - neschopnosť tolerovať dvojznačnosť - nechuť k chaosu
  - neschopnosť relaxovať a inkubovať - dať priestor podvedkom
  - málo rozvinutá senzibilita (citlivosť), motivácia (aj nadmerná motivácia)
  - neschopnosť rozlíšiť realitu od fantázie
- d) **intelektuálna a vŕchová bariéry** - nadvládou mentálnych stratégií, rutiny
  - nedostatok informácií, kľúčová informácia, komunikačné bariéry

Tronivý učitel:

- * musí mediát, čo je tronivost $\rightarrow$ osvojiť si teoretické poznatky o tronivosti
- * musí rešpektovať tronivosť u žiakov
- * musí sa sebarozvíjať, ale musí mať na to podmienky

Tronivá osoba:

- * mať schopnosti a vedomosti
- * motivačia k tronivosti (aby ním chcel byť tronivý)
- * podmienky, aby mohol byť tronivý

Afektívne činitele v učebno-vzdelávacom procese žiakov:

2. október
3. 4. 2006

Pochopiť rozdiely žiakov = rešpektovať inakosť a uplatňovať individuálny prístup

Osobnosť: - súbor vlastností a schopností každého človeka, ktoré sa prejavujú v jeho správaní, má stáleho charakter

Štruktúra osobnosti:

- a) aktivačno-motivačné vlastnosti - pudy, potreby, túžby, sny, ideály a životné plány
- motív - (movero - hýbať na) - určitá sila, ktorá človeka kánie (vpred, ale aj späť)
  - výkon pri učení je podmienený hladinou motivácie a efektívnosť učenia je podmienená náročnosťou úlohy
  - motivační činitele pôsobia tromi smermi:

* aktivujú žiaka

* ovplyvňujú aspirácie, celkovú motiváciu a tým aj jeho celkové správanie

* usmerňujú a regulujú výber činnosti a kontrolujú kvalitu

- b) vzťahovo-postojové vlastnosti - postoje, citové vzťahy, postoje k ostatným

postoj - relatívne stála tendencia človeka reagovať určitým spôsobom na určité ľudské, veci, javy...

- má tri oblasti: racionálnu (rozumní), emocionálnu (afektívnu, citovú), instinktivnú (činnosť)

presvedčenie - určitá sústava postojov, ktorá sa koncentruje na špecifickú oblasť spoločenských javov

charakter - určitý súhrn psychických vlastností osobnosti, vo vzťahu k iným ľuďom, ale aj k sebe. Psychické vlastnosti sa prejavujú morálou v činnosti a stále sa rozvíjajú.

- charakterizujeme sem:
  - mravné a osobnostové vlastnosti
  - pracovné vlastnosti (pracovitosť, zodpovednosť, ...)
  - spoločenské vlastnosti (občianosť, kládosť, ľalivosť, ...)
  - individuálne vlastnosti (dynamizosť, potreba, adaptosť, ...)

c) výkonové vlastnosti: poznatky, schopnosti, tvorivosť, inteligencia

d) sebaregulačné vlastnosti: sebaovládanie, sebahodnotenie, rôlové vlastnosti, svedomie

- tie stránky osobnosti, ktorými človek riadi a usmerňuje svoje správanie a pocity

- sebaregulácia - uskutočňuje sa prostredníctvom sebauvedomenia, seba-poznania, seba-kontrolovania a svedomia

- základom je sebauvedomenie: ohľadom porovnanie sba s ostatnými

- svedomie - vnútorný stav človeka, ktorý odražá konflikt - akým by mal byť a aký je
 reálny stav človeka

- hriech - ak je rozpor medzi

e) dynamické vlastnosti: temperament

- vlastnosti, ktorými sa vyznačujú, či máve problémy a pocity, ktoré súvisia s dynamizosťou

ti a do akých mien

- sú dané genedicke a závisí to od toho, aké vlastnosti má nervová sústava - tie sú dané silou, pohyblivosťou a vyrovnanosťou vzruchu a útlmu

- podľa toho 4 typy temperamentu (mixy - Galenos a Hypokratos; príklad dal ak
 autor): * slabý typ - melancholik

* silný, nevyrovaný - choleric

* silný, vyrovaný, nepohyblivý - flegmatic

* silný, vyrovaný, pohyblivý - sanguinic

- má rozdelenie -

- introvert, extrovert

Melancholik:

* vlastnosti vyššej mozovej činnosti: - rýchlo sa unavuje, apatia, mála vnímavosť, ľaliví prežívaniu citov, trváli uby, rýchlo prechádza od nepokoja k uspokojeniu, ľalivo sa oddáva smutným náladám

* Psychické vlastnosti: - citový, rozdielny, opatný, poctumý, útlivý, namotá, ľaliví
 nálady, rozdielny, individualista, nadsťavný, septicke, dôtkodný, príliš vážny

* vlastnosti k ľalivostu realizácii výchovných vplyvov: - málo emoy, realizujú, ľaliví seba-poznanie
 nímly - treba ho povzbudovať, snažia sa priamo pochopiť, ľaliví sa kľakávaním - pri

tvoriteli - talci, stali se krasa karmidral (mel na volby), polubne ykuvit v divadu

Cholerik

* vlastnosti vyšej nervovej činnosti: silný, vzrušený, suchopulný, pohyblivý, prudký, ak účinný, ľahko prežívajú a vyrazujú vyjadrenú emóciu

* psychické vlastnosti: veľmi podozrivý, vzrušovaný, chce mať vždy právu, neústupný, hnevitosť, bystrý, nadšenie pri štáchnosti, rozkošnosť, veľmi ešte, nacionalista, nemôže byť bez činnosti

* vlastnosti v hľadisku reakcií výchovných vplyvov: - emóviai & reakciadania, vlastne dožadujú upravení, pri reakciadani sa maži, nechce sa pripadť dkybu, trávi reakciadani spoznávanie reakciad, medikácií rozvíšenie, uchvat' ho horovit' dkyba, pokojns, trda ho pochvalit'

Flegmatik

* vlastnosti vyšej nervovej činnosti: silný, vzrušený, málo pohyblivý, málo činný, ľahko sa rozvíšuje, má pešne nerjavosť, bez náčnů

* psychické vlastnosti: nábojný, ľahko upadajú, apaticky, ľahký, má nižšú náčnů, ded' nepočinnosť, nestály, rozpolákný

* vlastnosti v hľadisku reakcií výchovných vplyvov: pracuje formaly, ale puzivno - očerovat, pri urážkach sa nepočúva, ani keď sa mu nudajú, čudo reakciadava prope rozinnosti, ľahšie sa aktivizuje, trda pestovat' pestovat' náčnů na poriadok

Sanguinik

* vlastnosti vyšej nervovej činnosti: silný, vzrušený, veľmi živý, reakciivný, dráždívny, chce stridať náčnů, kiro' obracetrovnosť

* psychické vlastnosti: má rád rozplývanie, dobre znáša reakciad, je reakciivý, spoločenský, vyfečtavy, činný, aktívny

* vlastnosti v hľadisku reakcií výchovných vplyvov: ľahko prispôsobivosť, vybera' reakciadava poriadť, nestály, poslušný - neuzdoruje, kurchný, trda ho postuchovat', rozdelat' náčnů

Spôsob výchovy

13.4.2006

Výchova - vzajomne pôsobenie medzi tým, kto vychováva a tým, kto je vychovávaný a vnípať

- je vzájomné a celkové pôsobenie, ktoré sa mázi demokratizovať

Výchovné metódy

- deti pozorujú svoje okolie, napodobňujú rodičov, učiteľov - majú svoj model

- prospešné výchovné podmienky a trasy

- dôvera, motivácia

- hladinu požiadaviek a ich kontrola - stimulujú dieťa, učiteľovi má byť jasné, aké chyby má dieťa požiadať, dieťa sa rozvíja, učiteľ by sa mal postupne zvyšovať požiadavky by mali kolízať s dieťaťom, jeho zručnosť, peknosť, stupňa rozvoja a individuálne potreby

- základná požiadavka - liberálna výchova, dieťa má byť schopné plniť požiadavky máj. a práci, a škola, ktoré k ľahkosti a muskratácii, ale toľko aj príliš vysokej požiadavky

- dieťa by malo mať dôveru učiteľovi, motiváciu k tomu, aby do toho prijal požiadavky

- učiteľ požaduje hladinu aj rodičmi

- optimálna situácia - požadujú rodičov, učiteľov, učiteľov, rodičov a učiteľov sa a potom sa zvyšujú

- doba, keď je aj kontrolovať s prírodnými požiadavkami, ale sa nekontrolujú - je to nedostatok učiteľa - robí problémy

* odmena: vyjadrenie klád, ktoré je pozitívne hodnotenie

- dieťaťu vyjadruje radosť, akrobati je potrebné - prejav sympatií, kládmi hodnotenie

* trest: také porušenie, spojené s určitým spekaním, ktoré vyjadruje negatívne spekanie učiteľom

- vyjadruje odmietanie porušob vyhodnotenie, je fluktuujúce

Výskum ukazuje, že odmena má väčší efekt ako trest. Výskum podporuje učenie

účinnosť trestu, nakoľko priradiť. U jedného dieťaťa vyjadruje, u druhého dieťaťa. Niekedy má trest k opačným efektom.

Stres je priateľský ak

* dieťa správanie despotického dieťaťa vzťah

* ak sa dieťa učenie, je pozitívny vzťah učiteľom

* dieťa učenie, je učenie sa, ktoré je učenie učiteľom

* dieťa učenie, ak má učenie učiteľom, je učenie učiteľom

modellom lídra ktoré vedú, alebo vedúce modely a nepriateľnými črtami, vyberajú si
práve je hodiny, je kultúra, odolevanie spôsobu, platnosti, masových vzťahov (keď akoby, ktorí
sa im na nich práca)

mlá modely (vzoru) je splyvanie - závesa, sympatiou, silou, politickú, psychologickú, mentálnu
postavení a negatívny model

Čo je dôležité v interakcii medzi učiteľom a žiakom:

* učiteľ motivácia a motivácia - koorej kajúmu, charakteru žiakov

* prístup v teoretické poznatky, metódy, spôsoby myslenia žiakov

* stanú sa o pomôcky, realistická komunikácia a vzťahov sa v práci so žiakmi, učiteľmi,
rodičmi

* organizuje vlastnú činnosť i činnosť žiakov v triede

* účasť na kultúrnych podujatiach

* starosť o telesnú a duševnú zdravie

Vlastnosti učiteľov, ktoré sú významné:

* rozumnosť pre jednotlivca

* trpezlivosť

* voľný náhľad, organizovanosť do práce

* široké záujmy

* prívetivosť, spravodlivosť

* kompatibilnosť s časom

* charakternosť

* dôslednosť

* chopá problémy žiakov, zapojenosť sa žiakom + pružnosť viac odmen do žiakov

* vytvára učiteľské majdnosť

9. predmet
17.4.2006
22. predmet
24.4.2006

Problémové dieťa v škole a spôsoby ako ho riešit

Problémové správanie, správanie, ktoré je pre učiteľa nepríjemné

Každý pracuje so problémovými správaniami medzi inými.

Ako riešiť problémové správanie?

Prvý krok - odpoved' na otázku - Prečo považujem toto správanie za problematické? Som ja
na vine?

A. Adler individuálna psychológia chce chcu cítiť, že sú významné, že niekam patria,
chcu znamená niečo pre niekoho -> učiteľ je - mať svoj miesto a hrať sa medzi

odabirajúsi ľuďmi. Ak sa dieťa nerozradí, pravia sa medicína, naučiteľným spôsobom
=> praviť sa kým, dieťa, aby sa ho druhá nímeli.

Rudolf Dreikurs - neposlušné dieťa je také, ktorému chýba pozabudenie. Každá správa -
mu dieťaťa je účelové.

Účely - ciele nesrodného spravia - 4 skupiny:

- snaha upútať pozornosť - vychádza to z narušeného prvorozvoja dieťaťa
- snaha o moc - nemu byť nitac, ab mu robila to robí, čo chce
- snaha o pomsta, odplata - keď sa cítí kravený, ak mu niekto ublížil
- nezadokvatnosť = nerstuj - nemôže sa každému vyrovnať, ak keď nebude nie robí, tak ho nuchajú na pokoji

Prvým krokom k náprave problémového spravia je rozpoznať jeho cieľ

1. kľúč - prostredníctvom toho ako sa dieťa správa - čo robí, čo hovorí

- je hluché, vyberkuje, nepočuje, púcháva sa, hyperaktívne, ...
- je agresívne, udrnuje autu, pozornosť, je divý, vedorotky, panovačné, čarobí u budky hra mu, slama, ...
- je násilné, brutálne, rozbíva a fyzicky trápi
- nerobí nič, v nič sa nepokúša, izoluje sa od ostatných, je poddajný, nerozhodný

2. kľúč - prostredníctvom toho ako reaguje na učiteľskú pozoru (korreciu)

- na krátky čas prestane
- správanie pokračuje a musí sa aj stupňovať
- pvaže sa, násilnejšie pítoly a vše kosa
- rôtac neroguje

3. kľúč - prostredníctvom rozličnej vidovej reakcie dieťa sa učime na jeho príkročnosti (intuspekcia)

- II - podriadený, bezmocný, žiada povazuje sa utranne, neprijemne, kabera príliš veľá čarce
- II - porazený, flakovaný, nahmarý, ak je chcieť sa radovať ako v trati
- II - strach, dieťa povazuje sa žli, kabera, príkročnosť
- II - bezmocný, chce to radat, dieťa povazuje sa renita alebo klupáta

Zmena + je možná do istej miery, ale kaliev na okolnostiach

- aj sa deli' je uštorá imeratívna

- náhodná, náhodnosť, zodpovednosť, zodpovednosť

- **dobrá učiteľka, učiteľka** - učiteľ poskytnúť odporúčať - celú učiteľku naučiť

↳ špeciálny klas k fyzikálnu vyjadrovaním a učebni majúť každý porovnať tak, aby to deli' porovnali

-> učiteľ kedy prestať hovoriť a mlčať -> kvôli praktickým činnostiam, aby učebni mohli

- učiteľ sa spýtať - klásiť motivačnú úroveň - štádium, rozmyšľávanie

- **prerušenie** - vždy mlčedy k predmetu a k krakom

Stres = úzkosť, úľosť, mlčak

- star, pri ktorom je ohrozené uspokojenie jeho potrieb (primárnych alebo sekundárnych)

Stresory - ohrozujúci faktory

* Hrk porovnání

* Hrk z ohrozenia

* náležní teoretické podmienky

* časový deficit

* fyzikálne činnosti - bolesť, deple, práca...

* moderné učebni učebni

Človek so strese - podrobný, rozložení napätia, únavy, pocit slabosti, rozložení koncentrácia po-
kročeni, dezorganizácia správania, dlhodobý **znik neurobiologických porúch**

účiteľka - jejto z úspešnosťou prídami

- náčty od učebni, rozložení, koligoria, inšpirácia

-> učebniaranie disciplíny, náčty práce, kritiky od inšpirácie, rozložení...

-> ďalšie rozdelávanie

-> depresia, pri ktorej sa nachádzajú k mysl' toho, čo robia

-> mala' nenáležnía podpora - náčty učebniaranie súmi na seba

- učebniaranie - učebni neurobiologické (endokrinná úľosť) = učebni učebni
učebni imunita (osobnostné úľosť) = učebni učebni

Ako sa vyrovnáť so strese:

* namysliť si naď h'm siť d'nes, či naplánuje do náčtynej skupiny, ak učebni je kľosť sa št'ť
kvalifikujú, učebni sa smial' aj súmi učebni, humor **úľosť učebniaranie**

* **úľosť učebniaranie** - učebniaranie učebni učebni

* **úľosť učebniaranie učebniaranie** - učebniaranie učebniaranie - učebni učebni, čo učebniaranie

* **úľosť učebniaranie učebniaranie** - učebniaranie učebniaranie - učebni učebni, ako by sa
to učebniaranie učebniaranie učebniaranie učebniaranie učebniaranie učebniaranie učebniaranie

PSYCH. VYCHOVA, VYCH. METÓDY

VYCHOVA -> vzájomné pôsobenie medzi tým čo vychováva a tým kto je vychovávaný a naopak
-> rámcové - rámec, cieľ
cieľa. pôsobenie, kt. sa snaží dosiahnuť cieľ

VYCH. METÓDY ->

PROSTRIEDKY

- 1. MODEL** - d. pôsobujú svoje správanie (NOR) - napodobňujú rodiča, učiteľa + preberám to čo sa mi páči a vyhybam sa tomu čo sa mi nepáči
- 2. ODPENA A TREST**
-> učia sa robiť dobre, ak je potvrdené.
-> vyhyba sa tomu, čo prináša trest.
- 3. KUDENIE POŽIADAVIEK A KONTROLA ICH PLNENIA**
-> učia sa p. - pevné, morálne normy...
- stimulujú d. a jeho výkon, učiacu mu život v spol.
- ak nie sú d. nevie odhaliť, pociť d. prímerne, majú ho podporovať d. (s malú mieru ho pociť) -> postupne sa zvyšovať
všet, jeho momentálne možnosti; stupeň rozvoja individuálne rozdiely medzi deťmi
v školách - nepriemerne požiadavky, presadzované
liberálna - rob čo chceš a ak chceš aj keď d. je neschopne plniť požiadavky, kt. sú v živote; chuť veľko hrať
chytrozi - d. nedokáže sa obmedziť pre prospek. iných
aj keď sú vysoce - nerv. labilita, neurotiz. a neurozy

- 4. MOTIVÁCIA** - význam -> prvá d. požiadavky od učiteľa
- 5. DÔVERA** -> vzťah
- 6. CELKOVÝ SPÔSOB ŽIVOTA UČITEĽA**

POŽIADAVKY - vzťahová skupina d.
optimálna, ak sa rovnajú požiadavky vst. s d. sa
vst. vzájomne nevyklúčujú s rodinou a školou
- nie je jej stanoviť ak ju aj kontrolovat či je plnená -> ak sa nekonzultuje - **ROZPORNÁ - NEODKLADNÁ**

- 2. ODPENA** - kladné spol. hodnotenie
- d. prináša napätie negatív. feedback, každý druhý - maserátna - darček
- pochvala, v, pozitív. sympatié + emo. vzťahy
- ak umožníš druhému každý kadekoľvek
- ako som túžil dať dieťaťu
- vykonávanie negatív. činov
- TREST** - pôsobenie s neg. správaním, kt. prejavuje neg. spol. hodnotenie
druhy - frustrácia a obmedzovanie potrieb d.
- trest
- psych. trest - vyhodovanie
- mučiť, robiť niečo - nehovoriť d.
- odoprenie + emo. vzťah

Psych. založena stôr na odmerách ma lepšie výsledky ako
↳ podporuje učenie a rozvoj d.

Nie založena na kresle; učenie kresla nemôže byť predpokladom
jeho následok

ale ma d. sčusenosti o kresle - niekedy vedie kresla k opaku
správania; čo platí u jedného nemusí u druhého
REST JE PRIJATY

- ak d. správanie dospelého chápe, čo ho vyvolalo (sčutek)
- ak d. si je vedomý, že emočný vzťah stále pretrváva

SOB. PŘIKLAD - MODEL -> dôležisa' fcia v období dospievania
kľúčovými včise' spôsoly...

11-12 rok -> výnimčnosť osobnosti v celku
-> napodobňujú - obliečenie, učes... samostatnosť, nezávislosť

čom vslyujú takéto modely a ~~vyberajú~~ vyberajú si
iné -> sú voči nim kritičtí

-> synsisa včacých vlastností od rôznych ľudí -
MODEL - oba, sympatia, celková osobnosť, kuln. orientácia

+ priťahuje
- odpuduje

DŮLEŽITOSTI UČ. VO VÝCHOVE